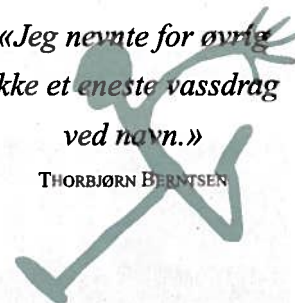

«Jeg nevnte for øvrig
ikke et eneste vassdrag
ved navn.»

THORBJØRN BERNTSEN

Innhold:

Vil skyte hønsenhauk

Norges Jeger- og Fiskerforbund vil oppheve fredning på flere arter.

• side 2

Grønne gror godt

Ingen vet hvorfor Oslofjorden gror igjen.

• side 10

Stopp skeptikerne

Ny Cicero-direktør er oppgitt over norske «drivhusskeptikere» og media som slipper dem til orde.

• side 4

— Gi oss litt tid!

Miljøforskning går over stokk og stein og klarer ikke å fange opp langsiktige trender.

• side 9

Det finnes ba- re én Pedersen

Norges mest leste bok ble 400 tonn lettere. Hvorfor har ingen tenkt på det før?

• side 10

EU doubler

Innen 2010 vil EU doble bruken av fornybar energi.

• side 5

Villsvinet skal utryddes

Uønsket av DN - firbente innvandrere bør helst ha kommet for lenge siden hvis de ikke skal bli utryddet. (Foto: /Samfoto)

Direktoratet for naturforvaltning (DN) vil utrydde villsvinet i Norge. I de nye jakttidsbestemmelsene åpner DN også for jakt i yngletiden.

De siste årene har en liten gruppe villsvin vandret frem og tilbake over svenskegrensa i Østfold. Dyrene er for få til at det er snakk om noen norsk bestand. Det skal det heller ikke bli hvis DN får det slik det vil. Selv når dyrene har unger skal man kunne skyte dem.

• side 3

Avtale - nei takk

Norske myndigheter sitter på gjerdet i spørsmålet om en internasjonal skogkonvensjon.

For øyeblikket pågår det siste av fire møter i FNs mellomstatlige skogpanel i New York. Store tømmernasjoner som Canada, Malaysia og Finland er for avtalen. Naturvernerne derimot,

sier nei. De frykter konvensjonen blir en byråkratisk sovepute i forhold til andre virkemidler.

• side 6

Kraftutbyggere hyller Berntsen

Lokale utbyggere er svært begeistret for miljøvernministerens utspill om vassdragsutbygging. «Viktig», «det eneste fornuftige» og «holdningene hans er et klart pluss» er blant reaksjonene hos lokale kraftverk. Men overrasket er det ingen som er.

• side 6

Natur & miljø Bulletin

utgitt av Norges Naturvernforbund

Redaktør (konst.):

Ole P. Pedersen.

Redaksjon:

Jens Petter Toldnæs, Siri Lehne Nilsen, Audun Garberg.

Adresse:

Postboks 2113
Grünerløkka, 0505 Oslo.
Tlf: 22 71 55 20.
Faks: 22 71 56 40.
Direkte: 22 04 46 + 39 (Nilsen),
41 (Toldnæs), 42 (Pedersen),
44 (Garberg).
E-post: redn@sn.no

Neste utgave: 27.02.1997.

Abonnement:

199/år
(privatpersoner), 500/år
(bedrifter)

Annonser:

Tlf: 22 71 92 20.
Faks: 22 71 92 38.

Trykking:

Gan Grafisk. Trykket
på 100% resirkulert papir.

Norges Naturvernforbund:

Samme postadresse som N&M
Bulletin. Web:
http://www.grida.no/ngo/
naturvern
E-post: naturvern@sn.no

Ro, Berntsen, ro

Av og til sender politikere ut prøveballonger. Thorbjørn Berntsens forsøk på å rettferdiggjøre vannkraftutbygging for å redde klimaet, punkterte umiddelbart.

Vårt intervju med miljøvernministeren for to uker siden vakte store nasjonale reaksjoner. Berntsens signal om at det blir nødvendig å bygge ut en rekke store vassdrag de neste ti til femten årene, møte kraftige protester. Ministeren måtte i en rekke intervjuer og kommentarer etterpå prøve å forklare hva han egentlig hadde ment med sine uttalelser.

Vår samtale med Berntsen handlet i første rekke om klimapolitikk. Norges høyeste ønske i klimasaken, for å hindre at vi selv må redusere egne utslipp, er å bli medlem av EUs «klimaboble». For å bli det, må mer av den norske vannkraften bli tilgjengelig på det europeiske kraftmarkedet. Altså; vi må akseptere at våre strømpriser ikke lenger skal være suverent lavest i Europa, fordi den billige kraften skal selges utenlands.

For å få til det, trenger Norge større kraftproduksjon, sier Berntsen. Og i hans verden er ting som vindkraft en utopi; med sin kollega og kraftsosialist Ranveig Frøiland ser han for seg videre utbygging av norske vassdrag som løsningen på kraftspørsmålet. Da kan Norge eksportere mer energi til utlandet.

Vi har Berntsens uttalelser på bånd, og det er ingen tvil om at han er gjengitt riktig; for å få mer kraft, må det satses på enøk-tiltak, bioenergi og ny utbygging av vassdrag. Utbyggingen bør skje i løpet av de neste ti til femten årene. Kraftprodusentene takker og bukker for Berntsens utspill. Sammen med et forslag om at kraftkommunene skal slippe å betale skatt på kraften de selger til «storsamfunnet», må Berntsens uttalelser (gjentatt av Frøiland i Aftenposten) være svært betryggende. Selv rederne må bli misunnelige på slike forretningsvilkår.

Nå eksploderte prøveballongen i ansiktet på Berntsen, før han hadde blåst den skikkelig opp. Selv miljøvernministeren ble nok overrasket over den massive motstanden som kom til syne. Berntsens problem er at Norge må bli en del av EUs klimaunion i år; før den nye klimaavtalen skal undertegnes i desember. Han har dårlig tid. Tidsnød i kontroversielle saker har imidlertid aldri vært noen fordel for miljøet. Siste kapittel er ikke på langt nær skrevet. ■

Vil skyte hønsenhauk og brushane

Norges Jeger- og Fiskerforbund ønsker
jakt på flere fredete fuglearter.

— Utrolig, mener Norsk Ornitologisk
Forening.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Brushane, knoppsvane, svart-and, sjøorre og hønsenhauk er blant de fredete artene NJFF ønsker å jakte på i fremtiden. Dette går fram av foreningens høringsuttalelse til Direktoratet for Naturforvaltning (DN) i forbindelse med nye jakttidsbestemmelser. Disse skal tre i kraft fra 1. april.

Tar orrfugl og jerpe

— Hønsenhauk kan knapt brukes til noe som helst. I tillegg er det en fredet rovfugl. Hvorfor ønsker NJFF å jakte på denne arten, informasjonssjef Per Søilen?

— Det er for såvidt ikke noe nytt at vi ønsker oss jakttid på hønsenhauken. Vi mener bestanden tåler det, og at arter som tåler beskatning må kunne jaktes på.

— Men byttet kan jo ikke engang spises?

— Nei, men hønsenhauken er en konkurrent for oss. Den tar store mengder orrfugl og jerpe. Det er et attraktivt vilt for jegerne også.

NJFF ønsker også jakt på knoppsvane som «er i ferd med å bli en problemart i deler av landet».

Fredet i 81

Generalsekretær Jostein Sandvig i Norsk Ornitologisk Forening (NOF) betegner NJFFs forslag

som «utrolig».

— Hønsenhauken ble fredet i 1981. Det er ingenting som tyder på at bestanden har hatt noen økning. Det er også litt spesielt å si at arten konkurrerer med jegerne om maten. Det vel heller jegerne som konkurrerer med hauken, sier han til N&M Bulletin.

Hønsenhauken foretrekker gammel skog og finner seg derfor dårlig til rette i det moderne bestandsskogbruket, ifølge Sandvig.

500 svanepar

— Det er kanskje ikke så overraskende at NOF er motstander av jakt på endel fuglearter?

— Nei, men når det kommer argumenter som går på at knoppsvanen er et skadedyr og derfor bør jaktes på blir det litt rart. Denne arten kan være litt aggressiv når den passer på ungene sine. Utover det er det snakk om at folk kan få noen ekskrementer på badehåndkleet sitt når de ligger ved Sognsvann eller tilsvarende steder.

Ifølge Sandvig finnes det omlag 500 hekkende knoppsvanepar her i landet. Dette er mellom fem og ti prosent av bestanden i Danmark, hvor arten er totalfredet. Også brushane har gått sterkt tilbake de siste årene, ifølge Sandvig. ■

Nordmenn får jakte på villsvin hele året

Det er tøft å være firbeint innvandrer. Norges sjeldneste pattedyr skal utryddes. Selv ikke i yngletiden skal villsvinet få fred.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Direktoratet for naturforvaltning (DN) ønsker vanligvis å ta vare på sjeldne arter. Et av unntakene er villsvinet, en art som er så sjelden at ingen vet om den er her i øyeblikket. I forslag til nye jakttider går DN inn for at villsvinet skal kunne jaktes året rundt, også når det har unger. Dette bryter med prinsippet om yngletidsfredning. De nye jakttidsbestemmelsene trer i kraft fra 1. april.

Dinosaurer og rådyr

Førstekonsulent Erik Lund bekrefter at DN ikke ønsker arten i norsk natur.

— Det er det samme med mårhund. Vi ønsker å innnta en føre-var-holdning når det gjelder disse artene, sier han til N&M Bulletin.

— Hva med andre arter som har vandret inn gjennom historien - rådyr for eksempel?

— Det er lenge siden dessuten er det snakk om en naturlig innvandring. Villsvinene som kommer inn i Østfold er opprinnelig satt ut i Sverige.

— Langt tilbake i tiden var det vel villsvin i Norge også?

— Ja, men slik sett har det vært dinosaurer her og. Med så lange tidsperspektiv blir det mindre interessant.

Også mårhunden må finne seg i å bli jaktet på når den har unger. En annen utskjelt art, minken, får nå for første gang nyte godt av yngletidsfredningen.

Like fremmed som bever

Stein Bukholm i Halden Viltneimnd var den første som observerte villsvin i Norge for to år siden. Han har ikke sett hverken spor eller dyr i vinter, selv om det har versert rykter om enkeltindivider.

Bukholm kan godt tenke seg å jakte villsvin dersom det er et høstingsgrunnlag for det. Jakt i yngletida har han derimot liten

sans for.

— Det strider mot et prinsipp som jeg tror er godt forankret hos de fleste jegere. Alt vilt skal være fredet i yngletiden, sier han.

Bukholm mener det ikke er noen prinsipiell forskjell mellom villsvin og bever.

— Bever er en forholdsvis ny art i Østfold, og det store innsiget har gjort at vi nå har fått en bestand det går an å jakte på. Også dette er en art som for såvidt kan gjøre endel skade, om ikke på samme måte som villsvinet. Jeg kan derfor ikke se den store prinsipp-forskjellen på disse artene, sier han. ■

Ikke farlig

Villsvin kan rote til endel på dyrket mark. I tillegg har dyrene ryktet på seg for å være aggressive. Det siste er trolig svært overdrevet. I de tilfellene hvor det har vært konfrontasjoner mellom mennesker og villsvin i Sverige skyldes det at dyrene har vært jaget med hund. Villsvinet er vanligvis et sky og tilbake-trukket dyr og regnes for svært vanskelig å jakte på. ■

Økomelken sildrer ned

Kartongene med økomelk tømmes forttere enn Tine klarer å fylle dem, og i år kan også folk i Vestfold, Haugesund og Kristiansand sette økomelk kjøpt i nærmiljøet på frokostbordet.

N&M Bulletin
PER LUND

Siden starten i 1995 har salget av Tines økologiske melk økt kraftig, men med bare 1 million solgte liter i fjor er det langt mellom frokostene med økomelk.

— Vi selger unna det vi har, men volumet er jo ikke stort. Og med begrenset antall utsalgssteder og en pris drøye tre kroner dyrere enn vanlig melk, regner vi med at dette vil være et nisje-

produkt i mange år, sier konsulent Tom K. Bjøre i Tine melk.

300 000 liter økomelk solgte Tine i 1995. I fjor økte salget til 1 million liter og et nytt utsalgsområde kom til. Salget i innværende år tør ikke Bjøre anslå.

— Det blir et hypotetisk spørsmål om hva vi kunne ha solgt. Men med tre nye utsalgsområder vil nok salget øke ytterligere, selv om prisen også er et effektivt hinder for at barnefamilier kaster seg over tilbudet.

— I Danmark er økomelk veldig i vinden?

— Utgangspunktet er et helt annet. Økomelka på kontinentet kan nærmest sammenliknes med vår vanlige melk, og negative presseoppslag med utgangspunkt i landbruksprodukter har også bidratt til langt større marked for økologiske melkeprodukter, sier Bjøre.

Økomelkens fortrinn består i begrensninger på kraftfôr og forbud mot kunstgjødsel og sprøytemidler. Omlagingen til økologisk jordbruk er dyr for de fleste, og selv om omlagingen går fort målt i prosent, er ikke antallet leverandører av øko-produkter økt så veldig — ihvertfall ikke nok til å dekke etterspørselen etter øko-melk. ■

Svenske villsvin

Villsvinene som kanskje kan etablere seg i Norge er svenske. For tolv år siden vedtok den svenske Riksdagen at det skulle settes ut villsvin i Sverige.

Begrunnelsen var at arten tidligere hadde tilhørt svensk fauna. De milde vinterene som fulgte førte til at arten fikk godt fotfeste i Sverige. ■

Knut Alfsen, ny Cicero-direktør:

— Maktstrukturer hindrer lønnsomme klimatiltak

Den nye direktøren for Cicero er forbauset over at det er så vanskelig å gjennomføre miljøtiltak som økonomene er overbevist om at lønner seg.

N&M Bulletin
ANDREAS TJERNSHAUGEN

Knut Alfsen overtok som direktør for klimaforsknings-senteret Cicero ved nyttår. Han er fysiker av utdanning, men har arbeidet med økonomiske spørsmål hos Statistisk Sentralbyrå siden midten av 80-tallet.

— *Det drives forskning rundt klimaendringer mange steder i Norge. Hva er Ciceros plass i bildet?*

— Fremfor alt skal vi stå for tverrfaglighet. Vår ekspertise spenner fra molekylnivå til toppmøtene, og vi vil fylle det store behovet for å forstå sammenhengen mellom ulike sider

av klimaproblemet. Oppgaven er ikke lett: Tverrfaglige prosjekter er vanskelige å få finansiert, og det er foreløpig få fagtidsskrifter som publiserer denne typen studier.

Hvilken makt rår?

Hittil har mye av den samfunnsfaglige interessen for klimaspørsmål dreid seg om hvilke tiltak som prinsipielt sett er mest effektive. Knut Alfsen tror undersøkelser av maktstrukturer og «barrierer for implementering» blir viktig framover:

— Selv de moderate forslagene fra Grønn Skattekommisjon har vist seg vanskelige å gjennomføre. Dette er et forbausende

fenomen som fortjener nærmere studier: Hvorfor har enkelte industribransjer makt til å stanse reformer som økonomene viser at vil lønne seg for samfunnet som helhet? Hvorfor får relativt små LO-forbund lov til å stoppe reformer som andre, større forbund ville tjene stort på?

Lite penger

— *Er bevilgningene til klimaforskning for lave i Norge?*

— La meg si det slik: Det brukes forbausende lite penger på virksomhet knyttet til klimaendringer i år, tatt i betraktning at dette er året da den første bindende klima-avtalen skal undertegnes. ■

— Useriøse «drivhus-skeptikere»

Cicero-direktøren levner ikke de norske «drivhus-skeptikere» mye ære. Problemet er at media stadig slipper dem til, sier han.

Et par forskere er jevnlig ute med kritikk av FNs klimapanel i norske media. Knut Alfsen er oppgitt:

— I utlandet kan man høre folk som kritiserer Klimapanelet på et seriøst grunnlag, men det er nesten komisk å høre de norske «klima-skeptikere». De befinner seg helt på siden av debatten, og mangler som regel saklig grunnlag for sine påstander.

Alfsen mener det reflekterer medias manglende kunnskap om klimaspørsmål når disse skeptikere stadig slipper til.

— Jeg er ikke imponert over de organene som ikke greier å skille det useriøse fra faglig

relevant kritikk. Hva skeptikere mener er forsåvidt deres egen sak, problemet er at useriøse og meget svakt funderte meninger får bred mediedekning igjen og igjen.

Direktøren mener at mange ikke forstår klimatrusselen:

— Spørsmålet om hvor mange grader vi tåler er meningsløst. Saken er at vi forstyrrer et komplekst klimasystem uten å ane konsekvensene. Virkningene lokalt kan være alt fra flom til tørke, fra orkaner til istid, sier Knut Alfsen. ■

— Mulig å redusere utslippene om vi vil

— Det er mulig å redusere CO2-utslippene om vi vil, sier direktør Knut Alfsen ved Cicero. Men han vil ikke kritisere det norske synet på byrdefordeling i klima-forhandlingene.

— *I forrige utgave av N&M Bulletin hevder miljøvernminister Thorbjørn Berntsen at en reduksjon i Norges CO2-utslipp i tidsrommet for Kyoto-avtalen er urealistisk. Hva mener du?*

— Det er fullt mulig å redusere CO2-utslippene om man vil. Det er ikke de totale kostnadene, men fordelingsvirkningene som står i veien. Det er riktignok en sterk underliggende veksttrend i Norges CO2-utslipp. Gitt utbyggingstakten i Nordsjøen, den sterke veksten i transportsektoren og aktivitetsnivået i økonomien er nok en reduksjon vanskelig. Spørsmålet er jo om man godtar de forutsetningene.

— *Er Norges syn på byrdefordeling-en hindring for å få til en avtale?*

— Hver stat tar hensyn til sine egne interesser, og det er hyklersk av USA å si at f.eks den norske formelen er mindre legitim enn deres ønske om en «flat-rate». Jeg har sympati for argumentet om å gjøre systemet enkelt — men det spørres om prisen for en enkel avtale blir færre underskrifter. Norges forslag om en konkret formel har den fordel at den kan gjøre debatten mer prinsipiell og oversiktlig enn for eksempel Australias forslag om å diskutere hvert lands forpliktelser for seg. ■

EU vil doble fornybar energi

12 prosent av EU-landenes energiforbruk skal i år 2010 komme fra fornybare energikilder, lover EU-kommisjonen. Dette utgjør en fordobling i forhold til i dag.

N&M Bulletin
PER LUND

Det såkalte Grønneboka er grunnlaget for EUs satsing på fornybare energikilder, og skal munne ut i en handlingsplan fra Kommisjonen med forsøksvis forpliktende målsettinger. Norske

tall er til sammenlikning så små at de ikke synes på statistikken — ihvertfall om vannkraft holdes utenfor.

— En godmelding

Den norske forkjemperen for alternative energikilder, Harald Røstvik, karakteriserer nyheten

om EU-kommisjonens målsetting som en godmelding. Han mener målsettingen i seg selv vil ha positive resultater.

— En dobling av andelen fornybar energi er et utvetydig signal om at Kommisjonen mener det er nødvendig å satse på feltet. Og det kan ikke avfeies som en luftig politisk målsetting, ganske enkelt fordi det sammenfaller med EU-landenes eget behov for å utvikle energi-kilder.

Røstvik peker på at både ut fra langsiktig behov for energiforsyning, og ut fra økonomisk egeninteresse på kortere sikt, er EU interessert i å øke farten på kampanjetøget for egne fornybare energikilder. Dette toget har

forøvrig vært på skinnene og holdt god fart lenge.

Hard lobbykamp

— Men det står en beinhard kamp mellom olje-/gasslobbyen og tilhengerne av fornybar energi. Oljelobbyen hadde i fjor et kraftig angrep for å tappe utviklingen av fornybar energi for økonomisk midler, noe som endte med oppvask, og ny satsing. Nå ser vi at prisene faller og etterspørselen øker. Samtidig er det liten grunn til å legge skjul på at seks prosent fornybar energi ikke er all verden, men det er altså uhyre liten grunn til å tvile på at satsingen er alvorlig ment, sier Røstvik. ■

Dansk skepsis til EUs energimål

— Vi er selvsagt glade for all satsing på fornybar energi, men har klok av skade stor skepsis til EUs mange målsettinger. De er ofte noe man skal vise fram og snakke høyt om, men som sjeldnere blir realisert, sier Nils Lyck i Organisasjonen for Vedvarende Energi i Danmark (OVE) til N&M Bulletin.

N&M Bulletin
PER LUND

Organisasjonen ble stiftet i 1975 med utgangspunkt i kampen mot atomvåpen, og er en frittstående medlemsorganisasjon med inngående internasjonale

kontakter, som ikke minst er kjent for etableringen av vindmøller i Danmark.

Lyck peker som Røstvik på at lobbyen i EU har stor innflytelse. Lobbyistene for fossilt brensel er både kapitaltunge og langt mer erfarne, sammenliknet

med de spede lobby-forsøkene fra forkjempere av fornybar energi. Derfor er arbeidet for å få gjennomslag tungt.

Nils Lyck har ikke direkte erfaringer med norsk oljelobby, men vet utmerket godt at norske myndigheter driver et systematisk påtrykk på EU. Han er skuffet over at Norge har kastet klima-målsettinger overbord.

— I fjor fikk vi nok et tilbakeslag da EU ville sette en stopper for et større energi-forskningsprogram med begrunnelsen at det ikke fantes kvalifiserte prosjekter. Og med slike

erfaringer er ikke målsettingen på 12 prosent direkte blendende.

Andre EU-institusjoner synes heller ikke at målsettingen er i overkant. EU-parlamentet har gått inn for en målsetting på 15 prosent uten å få gjennomslag.

— Et annet problem i arbeidet for å utvikle fornybar energi er at de fleste støtteprogram har en alt for lang horisont — spesielt de prosjektene som det investeres en del penger i. Å prøve ut energikilder som ikke skal anvendes før år 2050 er et alt for langt perspektiv, sier Lyck. ■

Forslag om 15 prosent CO2-kutt i EU

Det nederlandske formannskapet i EU har lagt fram et kompromissforslag om å redusere CO2-utslippene med 15 prosent innen år 2010, med utgangspunkt i 90-nivå. Men Sverige vil øke sine utslipp med fem prosent.

I forhandlingsinnspurten i EU om unionens samlede posisjon før desember-møtet i Japan, slåss nå den svenske regjeringen for økning av CO2-utslipp. Regjer-

ingen er dermed i ferd med å overkjøre Riksdagens mål om at utslippene skal være på samme nivå i år 2000 som i 1990, skriver Dagens Nyheter.

Muligheten for å nå denne målsettingen er i realiteten tapt for lenge siden, men nå går altså regjeringen aktivt ut med en målsetting med motsatt fortegn.

Sverige ønsker samme modell som Norge går inn for i forhandlingene, med internasjonal byrdefordeling og ulike nasjonale forpliktelser for utslipp.

Om Sverige avviker kjerne-kraften i betydelig grad og må importere dansk kull og norsk olje i store mengder, så står den modellen som langt mer attraktiv for den svenske regjeringen, enn en flat målsetting der alle landene skal redusere utslipp etter en felles presentsats. ■

Sagt og skrevet

Dyr Berlinmur

«Å bygge tunnel under Gamlebyen er som å bygge en ny Berlin-mur. Dessuten er det altfor dyrt. Derfor vil vi ha støyskjerm».

Samferdselsminister Sissel Rønnebeck på pressekonferansen om Gamleby-tunnel, ifølge Aftenposten.

Spanske ulver

«Spania er bare 60 prosent større enn Norge og vi er rundt ti ganger så mange innbyggere. Vi har over 2000 ulver, og klarer fint å leve med dem».

Eladio Fernández-Galiano fra sekretariatet for Bernkonvensjonen på møte i Miljøverndepartementet.

Kinesiske griser

«At influensaen herjer i Norge har sammenheng med Kinas en milliard mennesker og deres forhold til sin store bestand griser. Influensaen oppstår der, og med dagens kommunikasjonslinjer sprer virusene seg raskt. Influensa-epidemiene må de raske kommunikasjonsmidler, som verdens flyselskaper, ta en del av skylda for. Men dette er bare en teori jeg har hørt».

Magnar Norderhaug, leder for Worldwatch Norden, forteller Arbeiderbladet om årets rapport.

Akademikere for en grønn kultur

«Den spirende kinesiske miljøbevegelsen så dagens lys for to år siden. Først måtte den kjempe for å bli godkjent av myndighetene. Det endte med at bevegelsen ble godkjent under navnet Akademikere for en grønn kultur - av Kulturdepartementet!»

Intervju med professor Liang Cong Jie i Nationen

Kraftutbyggere med vann på mølla

— Miljøvernministeren utspill om vassdragsutbygging er viktig, og den eneste fornuftige konklusjon av en statsråd, sier informasjonssjef Inge Møller i Opplandskraft etter Berntsens ønske om økt vannkraftutbygging i siste nummer av N&M Bulletin.

N&M Bulletin
PER LUND

Opplandskraft, som har levert konsesjonssøknad på utbygging av Øvre Otta, er representativ for reaksjonene N&M Bulletin fikk etter en ringerunde til lokale kraftverk. Og det er ikke bare miljøvernministerens signaler som trekker i retning av økt utbyggingsiver nå.

Ikke skatt på raftinntekter

For det første snur nå stortingsflertallet i spørsmålet om å skattelegge inntektene fra konsesjonsbetinget kraft, som kommunene selger til storsamfunnet. Tidligere har styrelederen i Landssammenslutningen for vasskraftkommuner (LVK), Arvid Lillehaug, uttrykt liten in-

teresse for utbygging, nettopp på grunn av alt for hard skattlegging, sett med kraftkommunenes øyne. Også signaler fra politikere i tradisjonelle kraftkommuner har gått i samme retning. Men med stortingsflertallets snuoperasjon i skatte-spørsmålet vil kommunene øke inntektene på utbygging og økt kraftsalg.

Raskere saksbehandling

En annen motivasjonsfaktor for økt kraftutbygging, er at tiden det tar for å behandle en søknad om utbygging skal ned. Mindre politikerstyring og mer effektivt byråkrati skal gjøre det enklere å bygge ut vassdrag og vil forkorte ventetiden for utbyggerne. Dette går fram av et brev fra Direktoratet for naturforvaltning (DN)

som går ut til samtlige fylkesmenn i måneds skiftet februar/mars, melder Bergens Tidende. Det nye er at DN, sammen med Norges Vassdrags- og Energi- verk, skal ta en effektiv avgjørelse i alle utbyggingssaker der søker ber om forandringer i forhold til Samlet Plan, uten at politikere og embedsverk på høyere nivå skal blandes inn.

— Opplagt og fornuftig

Berntsens utspill om økt utbygging av vassdrag i kategori I i Samlet Plan for vassdrag høster altså ros hos lokale utbyggere.

— Det er er åpenbart opplagt og fornuftig å satse på utbygging av vassdragene i kategori I, sier informasjonsrådgiver Møller i Opplandskraft.

Seksjonsleder Sigmund Skjold i Sunnhordaland Kraftlag mener innholdet i Berntsens utspill er godt kjent i bransjen.

— Men det er et klart pluss at miljøvernministeren trekker fram vannkraftens fortrinn framfor andre energikilder, sier Skjold.

Også sektorleder Tore Kolstad i Oslo Energi, som er engasjert i utbygging av det omtalte Erdalsvassdraget, tar Berntsen til støtte for sine planer. ■

— Skjerper frontene

— Berntsen er klart med på å skjerpe frontene, sier leder i Naturvernforbundets Vassdragsvernråd, Erik Solheim.

Han advarer mot at energiforvaltningen unndras politisk styring i økende grad.

— Det er helt klart at energiverkene har fått en kraftig pådriver og støtte for utbygging. Når det samtidig legges opp til raskere saksbehandling og min-

dre politisk styring i utbyggingsaker er vi vitne til en faretruende utvikling, sier Solheim.

Han viser til de nye rettingslinjene fra Direktoratet for Naturforvaltning som understreker ytterligere at kraftmarkedet begrenser muligheten for politisk styring på konsesjonsprosessen og med energiforvaltningen generelt.

— Dette er et alvorlig samfunnsmessig problem og er også en direkte utfordring til Natur-

vernforbundet. Vi har innflytelse nettopp i kraft av at energiforvaltning avgjøres på en politisk arena, og ikke utelukkende av markedet, sier Solheim.

Han peker på at det kommunalpolitiske klimaet har vært brukbart etter at Rattsø II la fram sitt forslag om at kraftkommunene kan beholde mindre, men er desto mer bekymret etter at stortingsflertallet nå snur og vil redusere kraftskatten. ■

Partitaktikk stenger Barsebäck

Sosialdemokratisk partitaktikk ligger bak når svenskene nå vil avvikle en av Barsebäck-reaktorene.

N&M Bulletin
PER LUND

— Det som er sikkert er at man avviker en atomreaktor, og at dette er et effektivt politisk trekk fra sosialdemokratenes side for å splintre den borgerlige blokken, ved å gå i spenn med det svenske Senterpartiet.

Slik oppsummerer Birger Schlaug, talsmann for Miljøpartiet De Grønne, utviklingen etter regjeringens energibeslutning om å stenge den ene Barsebäck-reaktoren. Han understreker sterkt det partipolitiske spillet som innebærer at sossarne kommer i en utmerket posisjon før valget, i tett samarbeid med Centern og med en splittet borgerlig opposisjon.

— Dere har jo hatt sosialdemokratisk regjering i Norge stort sett hele tida etter krigen — Person forsøker å manøvrere seg i samme posisjon selv om tidsperspektivet nok er noe kortere, sier Schlaug.

Etter at kjernekraftdiskusjonen lenge har vært fraværende i svensk debatt, raste den voldsomt dagene etter regjeringens vedtak om å bygge ned en av Barsebäck-reaktorene.

Birger Schlaug mener det er utmerket med denne avklaringen selv om den er begrenset til en reaktor, og langt fra er noen forpliktende start på total nedbygging.

— Måten dette gjennomføres på er heller ikke heldig. Regjeringen legger opp til et løp der

uttallige rettsprosesser og kiv om erstatning ligger som skyhøye hindre. Vårt forslag om miljøavgifter på uran ville vært langt mer effektivt og enkelt, sier Schlaug.

Han er heller ikke optimist med tanke på hvordan Sverige vil kompensere for den kraften som nå forsvinner.

— Norske Statoil er ivrig frampå. Forslag om å bygge gasskraftverk i Statoil-regi ble kjapt lansert, konstaterer Schlaug, som lover at De Grønne vil gjøre sitt for at el-forbruket blir redusert og ikke erstattet med fossile brenslers. ■

Avstemning om kjernekraften

I en undersøkelse i 1995 fikk svenske velgere spørsmål om når kjernekraftavviklingen bør begynne. Slik fordelte svarene seg:

Vet ikke: 19 %
Før 1988: 35 %
Etter 1998: 46 %
eller ikke i det hele tatt: -

Gasskraft-klager behandles før sommerferien

Miljøorganisasjonenes klager på konsesjonen til bygging av gasskraftverk skal være ferdig behandlet innen sommerferien.

Olje- og energidepartementet og Miljøverndepartementet gjennomførte i slutten av januar befaringer på Kollsnes og Kårstø sammen med de berørte kom-

munene, fylkeskommunene og fylkesmennene i Hordaland og Rogaland. Klagen ligger nå til behandling hos Olje- og energiverndepartementet.

— Den endelige behandlingen vil nok ta noen måneder. Vi er etter all sannsynlighet ferdige før sommerferien, sier Geir Uglum i Olje- og energideparte-

mentet.

Ettersom Miljøverndepartementet (MD) godkjente deler av den dokumentasjonen som Norsk Vassdrags- og energiverk innhentet, må også MDs saksbehandling vurderes i lys av klagen på maglende konsekvensutredninger, opplyser Uglum. ■

Millionbøter til EUs miljøsyndere

EU gir miljøbøter for første gang: Tyskland og Italia må punge ut med flere millioner kroner hver dag fordi de bryter EUs miljøregler.

Tyskland lever verken opp til EU-reglene for grunnvann eller overflatevann, og må ut med dagsbøter på rundt tre millioner

kroner, skriver Information. I tillegg kommer mindre bøter fordi landet ikke har gjennomført alle reglene i fugledirektivet.

Italia bryter reglene om avfall og radioaktiv bestråling, og må derfor betale to millioner daglig.

Muligheten for å idømme miljøbøter har vært tilstede siden 1993, men dette er første gang

kommisjonen har bedt EU-domstolen ta den i bruk. Det blir neppe siste gang. Kommisjonen har allerede varslet at ytterligere fire land står på bøtelista.

Tidligere har land som er truet med bøter straks sørget for å overholde EU-reglene. ■

▼ fakta

Svensk el-produksjon 1996 var på totalt 135,6 terrawattimer.

Forbruket fordelte seg slik på forskjellige kilder: Kjernekraft: 71,3 (Derav Barsebäck I 4,1 Barsebäck II 3,8) Vannkraft: 51,6 Annet: 12,6

Kilde: Dagens Nyheter

Nytt miljø-byrå i EU

EU oppretter et nytt miljø-senter for å kartlegge miljøtekniske standarden i industri-bransjene.

Oppgaven er i første omgang å samle inn kunnskap om situasjonen og opplegget er videre å forbedre teknikken og dermed redusere miljøbelastningen, ifølge det såkalte IPPC-direktivet (integrated Pollution Prevention and Control.)

Det er Spania som får gleden av å huse det nye miljø-byrået, etter at det som vanlig har vært stor hestehandel om lokaliseringen EU-landene imellom.

Opplegget er at kartleggingen av industristandarden etter hvert skal føre fram til nye minimumsstandards for industri-teknikk, skriver Dagens Nyheter. ■

Samferdselsdepartementet og NSB kranter om tall

Å sette prislapp på miljø- og helsegoder er ikke lett. En rapport NSB har fått laget kritiserer beregningene samferdselsdepartementet benytter seg av. «Mangel på faglig ydmykhet» er departementets dom over rapporten.

N&M Bulletin
ANDREAS TJERNSHAUGEN

Foran debatten om Norsk Jernbaneplan (NJP) og Norsk vei- og veitrafikkplan (NVVP) har NSB og Samferdselsdepartementet havnet i en kranter om bruken av samfunnsøkonomiske beregninger.

NSB engasjerte Jørgen Hansen ved forskningsprogrammet Prosus til å lage en rapport om «Transport, helse og miljø i et samfunnsøkonomisk perspektiv». I rapporten kritiseres beregningene som legges til grunn i

Stortingsmelding 32 «Om grunnlaget for samferdselspolitikken». Konklusjonen er at verdien av miljø- og helsegevinsten ved å satse på jernbane framfor veitrafikk er større enn antatt.

— Mangel på faglig ydmykhet

I et brev til NSB datert 28.11.96 skriver Samferdselsdepartementet at Prosus ikke tar høyde for den store usikkerheten rundt slike beregninger: «Vi er følgelig noe overrasket over den mangel på faglig ydmykhet som kommer

til uttrykk i Prosus' konklusjoner, og over NSBs ukritiske bruk av resultatene» heter det i brevet. Departementet er tydelig provosert over at NSB bruker egne beregninger framfor å arbeide gjennom departementets «Prosjektgruppe samfunnsøkonomiske analyser».

Uenig

Sosialøkonom Jørgen Hansen har skrevet Prosus-rapporten, og arbeider nå med en oppfølgingsrapport. Han er ikke enig i at Prosus er for bastant i sine konklusjoner.

— Nei, det synes jeg ikke. Vi peker på det store spennet i kostnadsanslagene i faglitteraturen, og vurderer hvilke beregningsmåter som er mest hensiktsmessige. Videre mener vi at kostnadene ved CO₂-utslipp bør tas med, at ulykkes- og støyproblemer fra tog bør regnes på en annen måte, og at man bør ta ulikheter mellom sentrale strøk

og distriktene i betraktning. Vi finner at jernbanen har større fortrinn i forhold til veitrafikk enn Samferdselsdepartementet legger til grunn i Stortingsmelding 32.

Vil begrave stridsøkene

Osmund Ueland, administrerende direktør i NSB BA, sier han er opptatt av å få fram mest mulig fakta, og å unngå at det går prestisje i forholdet mellom viktige forskningsmiljøer som Prosus og Transportøkonomisk Institutt (TØI). NSB har bedt departementet ta initiativ til et forskerseminar med sikte på å oppnå større enighet, og at det gjennomføres en egen analyse av de samfunnsøkonomiske konsekvensene av vei- vs. baneutbygging rundt de største byene.

— Jeg håper vi kan få en utlufting, og at stridsøkene kan legges ned, sier Ueland. ■

Mer til bane, mindre til vei?

Regjeringen forbereder nå planer for samferdselspolitikken de neste ti årene. Politiske signaler fra Arbeiderpartiet spenner forventningene til jernbaneplanen høyt.

N&M Bulletin
ANDREAS TJERNSHAUGEN

I Arbeiderpartiets stortingsvalgprogram for 1997-2001 heter det at «I årene som kommer vil vi i større grad vri samferdselsinvesteringene fra vei til bane». Samferdselsminister Sissel Rønbeck får første sjans til å demonstrere hva en slik vridning betyr når Norsk vei- og veitrafikkplan (NVVP) og Norsk Jernbaneplan (NJP) legges fram sam-

men med egne stortingsmeldinger for luftfart og kysttrafikk 21. mars i år. Både for vei- og banenettet er det utredet tre kostnadsalternativer: Høy, middels og lav ramme. Disse tilsvarer dagens investeringsnivå, pluss/minus førti prosent.

Høy ramme

Samferdselsministerens politiske rådgiver Sverre Myrli bekrefter at partiprogrammets mål om å vri investeringene ligger til

grunn for arbeidet med transportplanene. Arbeiderpartiets jernbanepolitiske talsmann Johan Nyland har gått ut med krav om 2 milliarder årlig til investeringer i selve banenettet, mot dagens nivå på 1,2 mrd. Dette tilsvarer «høy ramme», den største kostnadsrammen som samferdselsdepartementet har fått utredet i arbeidet med Norsk Jernbaneplan. Det er dette alternativet NSB mener er nødvendig.

Forventninger

I Stortingets samferdselskomite blir signalene om mer penger til jernbanen positivt mottatt fra alle partier untatt Høyre:

— Nå forventer vi et krafttak for jernbanen. SV går inn for et investeringsnivå opp mot

3 milliarder i året for å utnytte jernbanens store miljøfordeler, sier komiteens nestleder Inge Myrvoll.

Krfs May-Helen Molvær Grimstad ser positivt på en eventuell økt satsing på jernbanen, men vil ikke diskutere tall før hun har sett regjeringens forslag. Både SV og KrF understreker at tanken om å vri investeringene bare er aktuell i strøk hvor jernbanen er et alternativ. SPs Terje Sandkjær er mer opptatt av økning enn vridning i samferdselsinvesteringene:

— Senterpartiet vil arbeide for høy ramme både for jernbane- og veiinvesteringene, sier Sandkjær. ■

Miljøforskere vil ha mer tid

Miljøforskningen greier ikke å fange opp langsiktige trender. Programmene er for korte, mener forskere.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

Det meste av forskning på miljøproblemer organiseres i programmer som varer fra ett til fem år. N&M Bulletin har snakket med forskere fra flere forskjellige miljøer som kritiserer ordningen.

— De langsiktige effektene av miljøproblemene er ofte de viktigste. For å si noe sikkert om dem må vi holde på lenge — fra fem til 20 år, sier Petter Nilsen ved Norsk Institutt for Skogforskning.

— For eksempel har vi undersøkt om kalking av skogen kan redusere skadene av sur nedbør. Noen effekter av dette ser vi etter kort tid. Mens andre ikke synes før etter fem til ti år. Slike langsiktige programmer må ofte settes i gang uten at vi vet om vi får penger til å fullføre dem. Noen ganger må vi søke om ny støtte hvert år, andre ganger etter tre-fire år.

— Er det ikke sunt for forskerne å revurdere arbeidet sitt og fornye seg med jevne mellomrom?

— Jo, men vi har aldri noen garanti for at vi får ny finansiering. Forskningsinteressen dreies hele tiden, og jeg føler at det gis mye penger til ting som plutselig dukker opp.

— Hva er årsaken til disse prioriteringene?

— Myndighetene har sikkert behov for å føle at de har styring med forskningen. De har gått inn i internasjonale forpliktelser hvor de må ha kunnskap og bakgrunnsmateriale å vise til, og perspektivene her er på tre-fire års perioder, sier Nilsen.

Ikke til evig tid

Dag Hessen ved Biologisk Institutt på Universitetet i Oslo slutter seg til problembeskrivelsen.

— Naturlige svingninger gjør at vi ofte trenger mange år på å se klare utviklingstrender i naturen. Men ofte får vi bare bruke noen få år på å beskrive miljøproblemer som utvikler seg over flere tiår.

— Selvfølgelig skal vi ikke tviholde på programmer til evig tid, vi må ha en dynamisk forskningspolitikk. Men jeg synes ho-

vedaktiviteten bør holde på i flere år. I tillegg bør programmene utfases gradvis. Dermed er det mulig å få med seg effekter man bare kan fange opp etter lang tid, sier Hessen.

Utydelige råd til politikere

Atle Hindar ved Norsk Institutt for Vannforskning mener ordningen kan forklares med at myndighetene vil ha raske svar. — Men når vi må trekke konklusjoner etter noen få år, blir de ofte mer forsiktige og utydelige enn om vi fikk holde på lenger, og våre råd til politikere er dermed ikke så tydelige.

— Men er det ikke slik at forskere bestandig ønsker seg mer penger til nettopp sitt forskningsfelt?

— Dette dreier seg om mer enn å mele sin egen kake. De fleste forskere har nok en genuin interesse av å skaffe et godt datamateriale å trekke konklusjoner ut fra, sier Atle Hindar.

Må vurdere i god tid

Det er først og fremst Direktoratet for Naturforvaltning (DN) og Norges Forskningsråd som fordeler penger til miljøforskning. Forskningsrådet har ansvar for langsiktig forskning og kompetanseoppbygging, mens DN har ansvar for kortere prosjekter. De problemene som

plutselig dukker opp, og som forvaltningen raskt vil ha svar på.

— Jeg er enig i at det er en tendens til å avslutte programmer litt for brått, sier Steinar Sandøy i DN, og spiller ballen videre til Forskningsrådet.

— Forskningsrådet bevilger ikke penger for mer enn fem år av gangen. Det er i og for seg greit, men man må bli flinkere til å vurdere grundig om programmet bør fortsette — i god tid før det avsluttes. Ofte får man opphold på et år eller to før et nytt programmet kommer i gang. Det fører både til at kompetansen smuldrer opp og at endel av investeringene er bortkastet, sier Sandøy. ■

Savner uavhengige gen-eksperter

— Myndighetene må bygge opp et uavhengig kompetansesenter som kan undersøke om genmodifiserte planter og vaksiner virkelig er så gode og ufarlige som produsentene påstår.

Det sier Terje Traavik ved Universitetet i Tromsø til Nationen.

— Genforskere som er opptatt av å utvikle nye produkter kan ikke samtidig ha ansvaret for å avsløre eventuelle uheldige sider ved sine produkter, fastslår han.

Traavik bruker selv genteknologi daglig i sin kreftforskning, med advarer myndighetene mot å bruke bioteknologi-industri og gen-forskere som sannhetsvitner for at deres produkter er ufarlige.

— Det ville ære i strid med menneskets natur om de som bruker sin kreativitet og utforskertrang til menneskehetens beste samtidig skulle bruke sin energi på å oppdage alle mulige skadevirkninger, sier Traavik. ■

— Dagens praksis er sunn

— Det er sunt og nødvendig med en kritisk gjennomgang av programmene etter en periode, sier Svein Erik Høst hos Norges forskningsråd.

— Vi legger det meste av forskningen inn i programmer som varer fire-fem år. I løpet av den tiden bør forskerne ha greid å skaffe viten i forhold til de investeringene som er gjort. Selvfølgelig kan det virke ubehagelig og forstyrrende for forskerne, men jeg tror det er en

viktig kvalitetssikring. Det er alltid knapphet på midler, og vi må finne fram til den mest fornuftige måten å bruke penger på, sier Høst.

— Men hvis resultatet er ulne konklusjoner og et dårligere beslutningsgrunnlag for politikere?

— Det vil i så fall gi gode argumenter i en ny søknad om fortsettelse av programmet. Det er uakseptabelt om man i løpet av fire år ikke har lært så mye at man kan gjøre endringer i prosjektet. Denne praksisen betyr jo ikke at vi ikke får kontinuitet i forskningen. Man kommer ikke til bunns på fire år, men ett program opphører og et nytt overtar. Jeg tviler på at det blir aktuelt med noen endring av denne praksisen, sier Høst. ■

Mye grønske i Oslofjorden

Tepper av grønske dekket mange bukter og vik i Oslofjorden sist sommer. Statens forurensningstilsyn (SFT) er bekymret.

N&M Bulletin
SIRI LEHNE NILSEN

Sommeren 1996 undersøkte SFT strandområder i ytre Oslofjord, og fant store mengder grønnalger. Nå er tallene klare, og de viser funn av grønnalger i halvparten av de buktene og vikene som ble undersøkt.

Kari Fagernes hos SFT sier at så store oppblomstringer av alger kan føre til ubalanse i økosystemet og påvirke det biologiske mangfoldet. Grønnalgene kan utkonkurrere noen andre arter og tiltrekke seg nye. Med store nok mengder av grønnalgene

kan det bli mangel på oksygen i vannet. Da dør de fleste dyrene i området.

— Dessuten er det ganske enkelt å bade i slike områder, sier Fagernes.

— Hva er årsaken til oppblomstringene?

— Det vet vi ikke. Vi har aldri gjort noen tilsvarende undersøkelse, og vet foreløpig ikke om det skyldes naturlige forhold eller store utslipp av næringssalter. Nå skal vi studere flyfoto fra de siste 35 årene og se om vi kan se tilsvarende forekomster. I 1998 vil vi så gjøre nye registreringer.

400 tonn papir spart med én «Pedersen»

Det finnes omlag 1800 «Pedersen» i Oslo. Enda fler er det av Hansen og Olsen. Førte millioner telefonkatalogsider har gått med årlig for å gjen-ta disse navnene. Nå er det slutt.

N&M Bulletin
JENS P. TOLDNÆS

Norges mest leste bok er blitt mindre. Ved bare å føre opp etternavn en gang sparer Telenor 54 tonn papir bare for katalogdel 1 i Oslo. På landsbasis sparer Telenor 400 tonn papir på forenklingen. Motivet er å spare penger og miljø, og å gjøre katalogene mer håndterlige.

Etterhvert vil telefonkatalogen forsvinne helt for de fleste av oss. Det finnes allerede flere papirløse alternativer fra Telenor og de er billigere og mer omfatt-

ende enn papirkatalogene.

En CD med telefonnummer for hele landet koster 495 kroner. Den som måtte trenge alle katalogene må ut med 1920 kroner. Det finnes i tillegg en on-line versjon av telefonkatalogen og «de gule sidene» er lagt ut på internett.

AssiDomän
Scandisack

— Utslipp er årsaken

På den svenske vestkysten har man funnet store mengder grønnalger i flere år, og Leif Pihl ved Kristine Bergs marinforskningsstasjon er nokså sikker på at store utslipp av næringsstoffer, først og fremst nitrogen, er årsaken.

— Disse grønnalgene har evnen til å utnytte overskudd av nitrogen svært raskt, og kan blomstre kraftig opp når det blir et overskudd av slik næring. Utslipp fra kloakkrenseanlegg, avrenning fra jordbruk og nedfall

av luftforurensning har gjort nitrogeninnholdet i kystvannet gradvis høyere i løpet av de siste 50 årene. Konsekvensen er blant annet slike algeoppblomstringer, sier Pihl.

Kan rette opp feilen

— Vi er i ferd med å forandre kystområdene våre, det viser flere undersøkelser. Heldigvis er det mulig å gjenvinne balansen — på lang sikt. Men prosessen med å redusere utslippene av næringsstoffer går altfor sakte, mener Pihl. ■

— Norge truer renseprosessen

— Norge truer Nordsjøkonferansens arbeid med å redusere utslippene av nitrogen, sier John Maggs i organisasjonen Seas at Risk.

— Selv om norske vitenskapelige undersøkelser viser at nitrogenutslipp fra Norge bidrar til overgjødsling av Nordsjøen, har landet utsatt handlingsplanen for reduksjon av utslippene, sier Maggs.

— Manglende handling fra Norge er særlig bekymringsfullt fordi landet tradisjonelt har spilt en progressiv rolle i internasjonale miljøspørsmål. Denne rollen medfører store forpliktelser.

Seas at Risk har tidligere tatt opp problemet i et brev til regjeringen.

Skal ikke rense allikevel

Overgjødsling av Nordsjøen har vært et problem i mange år, og landene rundt Nordsjøen har blitt enige om å redusere utslippene av næringssaltene fosfor og nitrogen med 50 prosent. Målene for fosfor er nådd, men de fleste landene har bare greid å redusere nitrogenet med 20-

30 prosent.

Målene forhandles gjennom Nordsjøkonferansen.

Tidligere har miljøvernminister Thorbjørn Berntsen pålagt 27 kloakkanlegg å fjerne nitrogen, men i fjor ombestemte han seg. Trolig vil han bare kreve rensing på noen få anlegg.

Nye data — eller ikke?

Da Berntsen gikk tilbake på renskravet, forklarte han det med en ny rapport som han mente tegnet et nytt bilde av situasjonen, sammenlignet med det han forholdt seg til da han i en Stortingsmelding gikk inn for nitrogenfjerning på 27 kloakkanlegg. Leder for ekspertgruppen som laget rapporten, Hein Rune Skjoldal ved Havforskningsinstituttet, sa imidlertid dengang til N&M Bulletin at den nye rapporten i hovedtrekk tegnet det samme bildet som bakgrunns materialet for Stortingsmeldingen. ■

Kalenderen

15. februar:

Bioenergi som lokal energikilde. Arrangør: Energigården, 6133 6090.

18.—19. februar:

Bioenergi til oppvarming av boliger og yrkesbygg. Arrangør: Energigården og Opplysningskontoret for energi og miljø, 2237 9090

20. februar:

Fra Rio til Katnosa. Foredrag om forvaltning av mangfoldet i skogen. Universitetet i Oslo. Arrangør: NagU og FIVH, 2285 7300.

27. februar:

Foredrag om menneskesyn og verdivalg i den økologiske krise. Universitetet i Oslo. Arrangør: NagU og FIVH, 2285 7300

3.—7. mars:

Forhandlinger om ny klimaavtale, Bonn.

6. mars:

Genteknologi og demokrati. Foredrag ved Universitetet i Oslo. Arrangør: NagU og FIVH, 2285 7300

4.—5. mars:

Miljøarbeid i marknadsföringen. Konferanse i Stockholm. Arrangør: Institute for international research AB, +47 — 8 230 210.

7.—10. mars:

«How to implement Arctic tourism guidelines». Sseminar i Longyear-

byen. Arr. Bl.a. Norsk polarinstitutt og Verdens Naturfond, 2203 6518/17.

10.—12. mars:

Norsk oljevirkosomhet 1997. Konferanse i Bergen, arrangert av Norsk petroleumforening, 5159 8160.

11.—14. mars:

Strategies and methods for improving environmental quality in compact cities. Internasjonal konferanse i Groningen. Arrangør: Bl.a. EU og Miljøverndepartementet i Nederland. Mer info: <http://www.frw.rug.nl/upe.html>

12.—13. mars:

Avfallskonferansen for innlandet 1997, Brumunddal. Arrangert av bl.a. fylkesmannen i Hedmark, miljøvernavdelingen og Norske sivilingeniørers forening, 6117 0259.

12.—14. mars:

Norske vassdrag mot år 2000. Konferanse i Bergen, arrangert av Norsk naturinformasjon, NVE og Effen-Miljø. Mer info: 5555 9315.

13.—14. mars:

Ministtermøte (miljø og fiskeri) for undertegning av avtale om integrering av miljø i fiskeriforvaltningen i Nordsjøen mellom EU-landene og Norge. Bergen.

14.—15. mars:

Vassdrags- og energiseminar i Oslo. Arrangør: Samarbeidsrådet for Naturvernsaker, 2282 2883.

6.—8. april:

Avfallskonferansen 1997, Trondheim. Arrangør: Norsk renholdsverksforening, 2211 4043.

23. april:

Møte om genteknologi og havbruk i Tromsø. Arrangør: Bioteknologinemda, 2224 8792.

23. april:

«Bioenergi i morgendagens energimarked». Seminar i Grimstad. Arrangør: Bl.a. Skogsselskapet, 3701 7605.

24.—25. april:

Konferanse om utfasing av miljøgifter i løpet av en generasjon, Bremen, Tyskland. Mer info: Seas At Risk, 5531 3851.

25.—27. april:

Konferanse om human genteknologi, Oslo. Arrangør: Norsk biologforening, 2285 4626.

13.—15. mai:

Internasjonal konferanse om fornybar energi, Linz. Arr: CFI congress & fair international, +43 — 1 — 310 2007.

5.—8. juni:

Naturvernforbundets landsmøte på Røros. 2271 5520.

1.—5. juni:

Internasjonal konferanse om miljøforurensning og radioaktivitet i Ark-

tis. Avholdes i Tromsø. Arr: Statens strålevern og AMAP, 2257 3636.

9.—20. juni:

Partskonferanse for avtalen om internasjonal handel med truede arter, Harare.

23.—27. juni:

Ministtermøte i Spania i tilknytning til Oslo- og Pariskommisjonene.

8.—11. juli:

Konferanse om energieffektivitet i industrien arrangeres i New York. Mer info: American Council for an Energy-Efficient Economy, 001 202 429 8873.

26.—29. august:

Environment Northern Seas-konferanse, Stavanger. Arrangør: ENS'97, 5187 0050.

7.—8. oktober:

Nordisk bioenergikonferanse 1997. Arrangør: Norsk bioenergiforening, 6384 0414.

4.—5. november:

Fagseminar om kloakkrensing og slambehandling i Grimstad. Arrangør: Høgskolen i Agder og Grimstad kommune, 3725 0426.

1.—12. desember:

Tredje partskonferanse under klimakonvensjonen, Kyoto.

Mitsubishi Motors Co

MMC Norge AS ... et selskap i Motor Gruppen
Postboks 43 Risdelva, 0516 Oslo
Kontor: Østre Akse vei 62
Telefon: 22 65 14 20
Fax: 22 64 96 99

KRISTIANSAND KOMMUNE

Trygghet for generasjoner

Kraftindustrien støtter Naturvernforbundet

Nedre Romerike Vannverk A/L
tilfredsstiller alle krav til godt drikkevann

Tenk vannkraft -
rein energi

BERGENSHALVØENS KOMMUNALE KRAFTSELSKAP DA

Postboks 383, 5051 NESTTUN
Telefon 55 10 15 20, Telefax 55 10 26 64

VANN KAN TEMME!

Rådgivende ingeniører innen
vannkraft, miljø- og vannressurs

NVK A/S NORSK VANDBYGNINGSKONTOR
Holteveien 5, 1400 Ski • Tlf: 64 85 55 00 • Fax: 64 85 55 55

Drammen Kraft

Drammen Kraft AS
Brageres torg 1A, Postboks 1029, 3001 Drammen
Telefon 32 24 64 00

Velkommen til Nordisk Miljøbil'97 på ENS'97

- Hvilke problemer kan miljøbilene løse?
- Hvilke miljøbiler kan du kjøpe i morgen?

Slike spørsmål får du svar på ved å besøke vår store
miljøbilutstilling i Stavanger Forum fra 26. til 29. august.

Du inviteres også til miljøbilkonferanse
den 27. og 28. august.
Arrangør: NORSTART Norsk Elbilforening

Stavanger Energi AS har kjøpt to Peugeot 106 Electric som benyttes
i den daglige virksomheten til energiselskapet. Administrasjonssjef
Tom Helgevold, Stavanger Energi AS, leder arrangementskomiteen.

**STAVANGER
ENERGI**

Postboks 3124 Marimo 4004 Stavanger Telefon 51 88 67 00 Telefaks 51 88 67 90

Energi
for
generasjoner

Kraftindustrien støtter Naturvernforbundet

VEIDEKKE ENERGI

Vi bygger og rehabiliterer
små og middels kraftverk
i totalentreprise til fast pris.

Kurs våren -97

Investert i økt kunnskap om effektiv og miljø-
vennlig energibruk og oppnå reduserte drifts-
kostnader, bedre innelima og økt trivsel og
effektivitet. NVEs opplæringsoperatør,
Opplysningskontoret for energi og miljø AS,
tilbyr denne våren følgende kurs:

Innelima i skoler og barnehager
Bergen, 7. mars

Optimal drift av fyrhus
Lillehammer, 13.-14. februar
Bergen, 4.-5. mars
Finnmark, 18.-19. mars

Effektiv oljefyring-service
Notodden, 17.-21. februar
Notodden, 16.-17. april
Notodden, 21.-25. april
Notodden, 6.-7. mai
Nord-Norge, 13.-14. mai

Bioenergi til oppvarming
Brandbu, 18.-19. februar
Brandbu, 15.-16. mars
Brandbu, 10.-11. juni

Teknisk drift og byggforvaltning- basiskurs
Mosjøen, 24.-27. februar

Teknisk drift og byggforvaltning
Oppfriskning - basisnivå,
Bergen, 11.- 12. mars

Drift og vedlikehold av ventilasjonsanlegg
Finnmark, 11.- 12. mars
Finnmark, 13.- 14. mars
Mosjøen, 19.- 20. mars
Bergen, 15.- 16. april
Setermoen, 14.-15. april

Mengderegulering
Oslo, 8. april

Reguleringsteknikk
Trondheim, 15.-17. april

Informasjon og påmelding til NVEs opplærings-
operatør Opplysningskontoret for energi og miljø AS,
telefon 22 37 90 90 telefaks 22 37 00 58

enøk
effektiv energibruk

Lyse hoder bruker mindre energi

Enøk er sunt - økonomisk og helsemessig.
Ønsker du mer informasjon og gode råd
om energiøkonomisering, ta kontakt
med din lokale energileverandør.

Troms fylkeskommunes Enøkfond
9005 Tromsø

Kraftindustrien støtter Naturvernforbundet

**Sira-Kvina
kraftselskap**
**Neste
Petroleum as**

**ØSTFOLD
ENERGIVERK A/S**

RK Rauland Kraftforsyningslag

**KRAFTLAGET
OPPLANDSKRAFT**

**OTTERAAENS
BRUGSEIERFORENING**

Karmsund Kraftlag

FOLLO ENERGIVERK

**Nedre Eiker
Energi**

**SCANDINAVIAN
ELECTRIC**
Tlf.: 55 50 60 70 - Fax: 55 50 60 99

**NORDHORDLAND
KRAFTLAG**

**GJØVIK
ENERGI AS**
Boks 95, 2834 Hunderfossen
Tlf.: 61 13 05 00, Fax: 61 13 05 99

KRAGERØ ELVERK
3770 KRAGERØ

INFOSYNERGI

Gjerme Energiverk

**Energi
SENTERET**
ENERGIFORSTYNNINGENS INFORMASJONSENTER
HUNDERFOSSEN

**Hamar-regionen
Energiverk**
Telefon: 62 61 70 00

**SUNNHORDLAND
KRAFTLAG**

**Vestfold
Kraft**
– leverandør av ren energi
**Støtt Naturvern-
forbundet!**
**Annonser i
N&M Bulletin!**
**ESSO – til din
tjeneste over
hele landet!**

Helt siden 1893 har Esso vært en pionér i oljevirksomheten her i landet.

De første bensinstasjonene kom i 1920-åra. I 1961 åpnet Esso Norges første store oljeraffineri på Slagentangen i Vestfold.

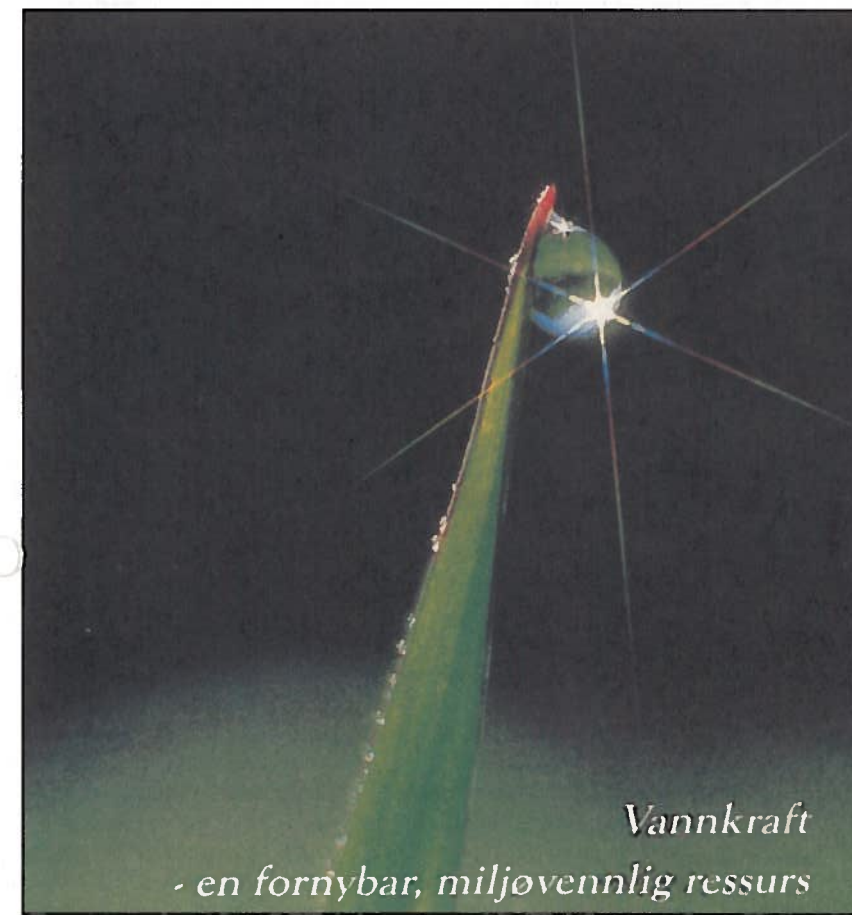
Det var også vi som i 1966 boret den første letebrønnen på norsk sokkel.

I dag eksporterer Esso i Norge produkter for mer enn 7 milliarder kroner. Over 400 servicestasjoner og nesten 100 kystanlegg står til din tjeneste. Vi vet hva som kreves av et ledende oljeselskap.

Velkommen til ESSO!

Kraftindustrien støtter Naturvernforbundet

KVÆRNER

Vannkraft

- en fornybar, miljøvennlig ressurs

VANNKRAFT

Norges topografi er som skapt for vannkraft, og vi har utnyttet disse mulighetene i over 150 år.

I dag er vannkraft grunnlaget for praktisk tale all elektrisitetsproduksjon i landet vårt.

Miljøhensyn og ressurs sparing blir stadig mer aktuell, og den fornybare energikilden vil bare øke sin verdi.

Kværner Energy a.s

Postboks 9277 Grønland, 0134 Oslo
Tlf. 22 66 66 66 Fax 22 66 68 88

SKOGNÆRINGEN

bygger

VELSTAND OG LIVSKVALITET

«Hedmarksskogbruket»

**" Meget
overbevisende"**

Kontreadmiral Knut Aam
Sjef Vestlandets Sjøforsvarsdistrikt:

"Miljøvern er et aktuelt og prioritert felt ved Vestlandets Sjøforsvarsdistrikt - Haakonsværn. I forbindelse med bygging av ny kai for Sjøforsvarets nyanskaffede minerydder fartøyer, måtte sterkt forurenset bunnmasse fjernes. Statens forurensningstilsyn stilte strenge krav til hvordan dette skulle gjøres.

Takket være Eeg-Henriksens spesialkonstruerte mudringslekter, ble oppgaven løst på en meget overbevisende og miljøvennlig måte. Sortering og rensing av mudringsmassene på lekteren var svært effektivt og reduserte volumet av forurenset masse i betydelig grad."

**VI HAR GJORT DET
MULIG Å FJERNE
FORURENSNINGENE
PÅ SJØBUNN**

Det er vår plikt å holde sjøbunnen fri for forurensninger slik at det biologiske mangfold kan videreføres til de kommende generasjoner.

Eeg-Henriksen Anlegg AS
Mariboesgt. 13, Postboks 454, Sentrum, N-0104 Oslo
Tlf. +47 22 98 68 00, Fax: +47 22 11 28 60

Miljøvernere mot miljøavtale

Den internasjonale miljøbevegelsen sier nei til en konvensjon for å verne verdens skoger. De frykter at lange forhandlinger bare vil resultere i mindre miljøvern.

N&M Bulletin

ANDREAS TJERNSHAUGEN

FNs mellomstatlige skogpanel (IPF) innledet tirsdag det siste av fire møter. Den store diskusjonen er om man nå skal sette igang arbeidet med en internasjonal skogkonvensjon. Konflikten går langs overraskende linjer: Store tømmernasjoner som Canada, Malaysia og Finland er pådrivere for en internasjonal avtale, mens miljøorganisasjonene stritter imot.

World Rainforest Movement, Verdens Naturfond WWF, Greenpeace og flere av medlemsorganisasjonene i Friends of the Earth International (FoE) slutter opp om erklæringen som ble

presentert på en pressekonferanse mandag. Oppropet mot å starte forhandlinger om en internasjonal skogkonvensjon får også støtte fra Norges Naturvernforbund og det norske Regnskogsfondet.

Sovepute

Hanne Johansen fra Regnskogsfondet representerer norske NGOer (frivillige organisasjoner) i den offisielle forhandlingsdelegasjonen. Hun peker på at det er stater med tette bånd mellom myndighetene og tømmerindustrien som går sterkest inn for en skogkonvensjon:

— Vi er redde for at forhandlinger om en ny konvensjon

bare blir en sovepute. En konvensjon kan være nyttig hvis forholdene ellers ligger til rette for det, men arbeidet i IPF har hittil vært preget av uforpliktende prat og liten vilje til handling. Det er bedre å sørge for at virkemidlene i de eksisterende konvensjonene om biodiversitet og klimaforandringer blir utnyttet enn å sette igang nye forhandlinger, sier Johansen på telefon fra New York.

Tror på andre virkemidler

Miljøbevegelsens skepsis til en konvensjon henger også sammen med at andre virkemidler har vist seg lovende. Mange store kjøpere krever nå tømmer som er godkjent av Forest Stewardship Council (FSC), et samarbeidsorgan mellom økonomiske, sosiale og miljøpolitiske interesser. I forhold til miljøkravene som stilles her, tror miljøvernere at en konvensjon vil bli svak og utvannet. Organisasjonene frykter at urfolk,

sosiale bevegelser og lokalbefolkninger ikke vil bli hørt i arbeidet med en skogkonvensjon. De tviler på viljen til å ta opp grunnleggende spørsmål som landrettigheter i Sør og tømmerforbruket i Nord.

Norge på gjerdet

Norske myndigheter har foreløpig ikke gått ut med noe standpunkt til spørsmålet om en internasjonal skogkonvensjon. Den norske delegasjonen må ta stilling til dette før møtet i Skogpanelet avsluttes i neste uke.

Vi har registrert at det er endel motsetninger i dette spørsmålet, og at det har vært tegn til økende skepsis til å vedta en konvensjon. Så langt har vi inntatt en litt tilbakeholden posisjon. Vi har ingen veldig sterke eller bastante meninger om dette, og er innstilt på å vise fleksibilitet for å finne en løsning alle kan samle seg om, sier pressetalsmann Ingvar Havnen i Utenriksdepartementet. ■

MD maktesløst mot Svalbard-turismen

Titusener av turister kommer til Svalbard i sommer. Dette betyr stor slitasje på planteliv og kulturminner. Miljøverndepartementet har ingen mottrekk.

N&M Bulletin

JENS P. TOLDNÆS

På øygruppen Galápagos i Stillehavet har ecuadorianske miljømyndigheter i mange år krevd inn noen hundrelapper fra turistene. Pengene brukes til overvåking av naturen, informasjon til turistene og opplæring av turistguider, som sørger for å holde turistene inne på opptråkkede stier.

— For tungvint

Miljøverndepartementet (MD) har brukt lang tid på å vurdere om et lignende turistgebyr, kunne innføres på Svalbard. Prosjektleder Tor Ising i MD sier nå til N&M Bulletin at dette er en god tanke — som trolig ikke lar seg gjennomføre.

— I utgangspunktet ville det vært rimelig med et gebyr på

100-200 kroner. Det har imidlertid kommet endel motforestillinger mot ordningen. Det kan stride mot allemansretten slik den praktiseres på fastlandet. I tillegg kan det bli for tungvint å administrere, sier Ising til N&M Bulletin. MD avgjør saken i nærmeste framtid.

20 000 cruiseturister

Naturvernkonsulent Jan Ove Scheie, på Svalbard, vet ikke nøyaktig hvor mange turister som besøkte øygruppen i fjor, men antar at tallet ligger et sted

rundt 20 000 bare på en liten lokalitet i Magdaleneffjorden, hvor cruisebåtpassasjerer blir fraktet i land. Dette fører til slitasje på sårbare planter og kulturminner.

— Det kan være vanskelig å måle det fra år til år, men meldinger fra folk som har vært her for ti år siden tyder på at slitasjen er betydelig, sier han.

Cruiseturistene er det største problemet. Turoperatører med småbåter er lokalkjent og har et forhold til lokal natur. ■